

■ Парламенцкі дзённік

ПРАВА НА АБАРОНУ

Новы закон аб адвакатуры абмеркавалі абедзве палаты Нацыянальнага сходу

Закон «Аб адвакатуры і адвакацкай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь» быў прыняты ў снежні 2011 года. Па ступені наступстваў яго прызнаюць рэфармістамі, а міжнародныя эксперты называюць гэты закон адным з прагрэсіўных на прасторы СНД. Разам з тым, пасля яго прыняцця дыскусіі і спрэчкі вакол беларускай адвакатуры не сціхлі. Праз 2 гады парламентарыі правялі маніторынг палажэнняў закона і сабралі за «круглым сталом» вучоных, прадстаўнікоў адвакацкай суполкі, Адміністрацыі Прэзідэнта, Генеральнай пракуратуры, Следчага камітэта і Міністэрства юстыцыі, каб разам выразаваць канкрэтныя прапановы па вырашэнні праблем у гэтай сферы.

— Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь гарантуе права кожнага на атрыманне кваліфікаванай юрыдычнай дапамогі, — нагадала суразмоўцам старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі па заканадаўстве і дзяржаўным будаўніцтве Лілія МАРОЗ. — Сэнсам існавання адвакатуры як інстытуту прафесійнай абароны і прадстаўніцтва з'яўляецца аказанне юрыдычнай дапамогі ўсім, хто мае ў ёй патрэбу. Бясспрэчна, наяўнасць у дзяржаве асоб, якія здольныя правільна і кваліфікавана аказаць такую дапамогу, з'яўляецца залогам дэмакратычнага развіцця грамадства.

Закон «Аб адвакатуры і адвакацкай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь» быў прыняты якраз з мэтай аказання больш эфектыўнай прававой дапамогі. У ім замацаваны новыя кірункі дзейнасці адвакатаў, якія цяпер маюць права выступаць прымірыцелямі, медыятарамі і трацейскімі суддзямі. Істотныя змены адбыліся ў сістэме органаў адвакацкага самакіравання, у правах і абавязках адвакатаў.

— Закон увёў адвакацкую манополію на прадстаўленне інтарсаў кліентаў у судзе, што ў юрыдычнай грамадскасці, асабліва сярод адвакатаў, выклікала ў цэлым пазіўную рэакцыю, — канстатвала старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па заканадаўстве Людміла МІХАЛЬКОВА. — Аднак адразу пасля прыняцця закона і падчас яго дзеяння выказваліся і досыць крытычныя заўвагі, якія тычацца ўзмацнення кантролю дзяржавы над адвакацкай суполкай, бясплат-

най юрыдычнай дапамогі, адсутнасці цэласнай сістэмы падрыхтоўкі і перападрыхтоўкі прафесійных кадраў адвакатуры.

Арганізатары «круглага стала» засяродзілі ўвагу астатніх яго ўдзельнікаў на тым, што ў адпаведнасці з рэгламентам, усе выказаныя ў будучы законапраект, бо праводзяць яго разам і дэпутаты Палаты прадстаўнікоў, і члены Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі.

— У цэлым закон «адбыўся» — як для большасці адвакатаў, так і для грамадзян, — прызнаў старшыня Рэспубліканскай калегіі адвакатаў Віктар ЧАЙЧЫЦ. — Да станючых навін закона трэба аднесці, перш за ўсё, манополію адвакатаў на прадстаўніцтва ў судах, утварэнне новых формаў адвакацкай дзейнасці і даступнасць юрыдычнай дапамогі. Разам з тым, ёсць новаўвядзенні, якія можна аднесці як да станючых, так і да адмоўных.

Сярод неадназначных нормаў старшыня Рэспубліканскай калегіі назваў самастойнасць адвакатаў у вызначэнні матэрыяльна-тэхнічнага развіцця калегіі.

«З аднаго боку, гэта цудоўна: у адвакатаў з'явілася рэальная магчымасць добра зарабляць. Акрамя таго, заканадаўца зрабіў усё для таго, каб максімальна зменшыць любы перадумовы для фінансавых парушэнняў. З іншага боку, не ўсе адвакаты зразумелі, што прадастаўлены магчымасці накладваюць на іх і абавязкі. Напрыклад, вырашаючы пытанне з унёскамі на ўтрыманне тэрытарыяльных калегіі і ў фонд раз-

віцця адвакатуры, неабходна думаць пра тое, што ў аснову пастаўлена даступнасць юрыдычнай дапамогі, і яна павінна быць аказана ўсім грамадзянам Беларусі, а не толькі жыхарам абласных цэнтраў і сталіцы», — патлумачыў Віктар Чайчыц.

Ён прапанаваў перакласці задачу вызначэння ўнёскаў на саветы адвакатаў, у якія выбіраць найбольш аўтарытэтных і прагрэсіўных прафесіяналаў, якія жадаюць працаваць на карысць усёй адвакатуры.

Далёка не адназначнай старшыня Рэспубліканскай калегіі назваў таксама норму па арганізацыі стажыроўкі і прыёму ў адвакатуру па заяўках юрыдычных кансультацый. «Упоўнены, што адвакатура праз уласныя саветы павінна самастой-

Пытанні адвакацкай тайны, аказання юрыдычнай дапамогі за кошт калегіі, атрыманне адказаў на запыты адвакатаў трэба прапісаць максімальна дакладна, лічаць у Рэспубліканскай калегіі адвакатаў.

на падбіраць кадры, навучаць, павышаць іх кваліфікацыю і вырашаць, у якіх выпадках плаціць стажорам, а ў якіх, наадварот, браць плату за навучанне, як гэта робіцца ва ўсім свеце».

— Аплачваюць стажыроўку ў сталіцы немэтазгодна, але трэба плаціць у 3-4 разы больш тым, хто пайшоў бы працаваць, напрыклад, у Брагіне, дзе ў нас цяпер няма не толькі ніводнага стажора, але і ўласна адваката, — лічыць Віктар Чайчыц.

Фота БЕЛТА.

Сярод станючых новаўвядзенняў быў названы інстытут памочнікаў адваката. Але на практыцы высветлілася, што юрыдычныя ВНУ не маюць права накіроўваць маладых спецыялістаў па размеркаванні на гэтую пасаду, бо ў кваліфікацыйным даведніку няма такой спецыяльнасці. Універсітэт ужо быў папярэджаны Камітэтам дзяржаўнага кантролю, што размеркаванне на пасаду памочніка адваката з'яўляецца парушэннем і будзе карацца вялікімі штрафамі.

Ёсць шмат пытанняў, якія маюць важнае значэнне не толькі для работы адвакатаў, але для ўсіх арганізацый і ведамстваў, і самае галоўнае — для грамадзян, якім таксама неабходна ведаць, на што яны могуць разлічваць пры звароце па кваліфікаваную юрыдычную дапамогу, і што рабіць, калі гэтая дапамога аказваецца няясна. Пытанні адвакацкай тайны, аказання юрыдычнай дапамогі за кошт калегіі, атрыманне адказаў на запыты адвакатаў трэба прапісаць максімальна дакладна, лічаць у Рэспубліканскай калегіі адвакатаў.

— Адно з галоўных пытанняў: «Хто павінен вырашаць усе спрэчныя пытанні ў паўсядзёнай адвакацкай дзейнасці?» На наш погляд, гэта павінны рабіць органы адвакац-

кага самакіравання, — сказаў Віктар Чайчыц. — Недакладна прапісаныя ў законе паўнамоцтвы Рэспубліканскай калегіі не дазваляюць ёй якасна кіраваць тэрытарыяльнымі структурамі.

Сярод самых балючых праблем адвакатуры былі названы адказы на запыты. Адвакаты маюць права запытваць інфармацыю, але далёка не ўсе ведамствы лічаць неабходным ім адказаць. Напрыклад, Міністэрства аховы здароўя кажа: «А дзе напісана, што ваш закон больш важны, чым закон аб ахове здароўя?» З-за адсутнасці ўзгодненасці паміж прававымі актамі адвакаты не маюць магчымасці якасна падрыхтаваць іскавыя заявы, прыкласці ўсе неабходныя дакументы, што прымусіае потым адкладаць судовы разбор.

«А мы не можам гэтыя дакументы сабраць, бо, калі, напрыклад, муж з жонкай дзеліць маёмасць і жонка ведае, што муж употайкі ад яе купіў аўтамабіль, то на наш запыт ДАІ спасылаецца на «тайну асабістага жыцця» і адмаўляе ў прадастаўленні інфармацыі. Мы прапануем рэалізаваць механізм, які б папярэджваў злоўжыванні, але дазваляў бы нам якасна выконваць сваю работу», — слухна заўважаюць адвакаты.

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА

■ Пытальнік

РАБОТА Ў ЛЕТНІКУ: ДОБРААХВОТНАЯ ЦІ ПРЫМУСОВАЯ?

Звяртаюцца да вас выхавальнікі дзіцячых садкоў Навагрудка. Вось ужо другі год запар падчас летніх канікул нас прымушаюць у загадным парадку ехаць працаваць выхавальнікамі ў дзіцячы аздараўленчы летнік «Свіцязь» у Навагрудскім раёне. Хацелася б даведацца, ці мае права загадчыца дзіцячага сада накіроўваць нас туды працаваць? Чаму ніхто не ўлічвае, што на працягу ўсяго года мы і так працуем выхавальнікамі? І чаму за адпрацаваную поўную змену нам выплачваецца толькі сярэдняя заробатная плата?

З павагай, педагогі дзіцячых садкоў, г. Навагрудка.

Як патлумачылі нам у ЦК Беларускага прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі, у адпаведнасці з артыкулам 33 Працоўнага кодэкса Рэспублікі Беларусь, у выпадку вытворчай неабходнасці наймальнік мае права перавесці работніка на не абумоўленую працоўным дагаворам работу (па іншай прафесіі, спецыяльнасці, кваліфікацыі, пасадзе), а таксама на работу да іншага наймальніка.

Вытворчай неабходнасцю прызнаецца неабходнасць для гэтага наймальніка папярэджвання катастрофы, вытворчай аварыі або неадкладнага ўстаранення іх наступстваў або наступстваў стыхійнага бедства, папярэджвання няшчасных выпадкаў, прастою,

знішчэння, псавання маёмасці наймальніка або іншай маёмасці і ў іншых выключных выпадках, а таксама для замены работніка, які адсутнічае. Пры гэтым работнік не можа быць пераведзены на працу, якая супрацьпаказана яму па стане здароўя.

Часовы перавод у сувязі з вытворчай неабходнасцю ажыццяўляецца без згоды работніка на тэрмін да аднаго месяца, а для замены работніка, які адсутнічае, такі перавод не можа перавышаць адзін месяц на працягу календарнага года (з 1 студзеня па 31 снежня). Па ўзгадненні бакоў тэрмін такога пераводу можа быць павялічаны.

Часовы перавод у сувязі з вытворчай неабходнасцю ў іншую мясцовасць дапускаецца толькі са згоды работніка.

Пры часовым пераводзе ў сувязі з вытворчай неабходнасцю аплата працы ажыццяўляецца, зыходзячы з аб'ёму выкананай работы, але яна не можа быць ніжэйшай за сярэдні заробак на ранейшым месцы працы.

Работа ў аздараўленчым летніку не можа быць вытворчай неабходнасцю, паколькі дзейнасць летніка плануецца сістэматычна і ў загадзя вызначаны перыяд.

Летнікі абавязаны забяспечыць падбор, прыём на работу і расстаноўку кадраў, павышэнне іх кваліфікацыі (падпункт 4.4 пункта 4 артыкула 285 Кодэкса Рэспублікі Беларусь «Аб адукацыі»).

Так, перад пачаткам аздараўленчай кампаніі кіраўнік летніка, установы адукацыі або іншай арганізацыі арганізуе работу па засваенні прыцягнутымі педагогічнымі работнікамі адукацыйнай праграмы навучальных курсаў (лекторыяў, тэматычных семінараў, практыкумаў, трэнінгаў і іншых відаў навучання). (Палажэнне аб выхавача-аздараўленчай установе адукацыі, зацверджанае пастановай Міністэрства адукацыі ад 19.07.2011 г. № 89.)

У адпаведнасці з загадам Рэспубліканскага цэнтра па аздараўленні і санаторна-курортным лячэнні насельніцтва «Аб зацвярджэнні прыкладных штатных нарматываў колькасці работнікаў аздараўленчых лагераў з кругласутачным знаходжаннем дзяцей» ад 25.04.2007 г. № 22 зацверджаны прыкладныя штатныя нарматывы колькасці работнікаў лагераў з кругласутачным знаходжаннем дзяцей. Акрамя таго, трэба мець на ўвазе, што ў лагеры педагогічныя работнікі, у адрозненне ад асноўнага месца працы, будуць працаваць па іншым працоўным дагаворы, на іншых пасадах, выконваць іншыя службовыя абавязкі і мець іншыя ўмовы аплаты працы. Гэта азначае іх прыём на работу з захаваннем працэдур, вызначанай заканадаўствам аб працы.

Надзея НІКАЛАЕВА

■ На кантролі

ВЯЛІЗНЫЯ СРОДКІ «ВЫЛЯТАЮЦЬ У ТРУБУ»

Многія кіраўнікі суб'ектаў гаспадарання «забыліся» аб патрабаваннях прэзідэнцкай Дырэктывы № 3 «Эканомія і беражлівасць — галоўныя фактары эканамічнай бяспекі дзяржавы», лічыць Камітэт дзяржаўнага кантролю Гродзенскай вобласці.

У сістэме жыллёва-камунальнай гаспадаркі вобласці толькі за мінулы год дапушчаны звышнарматыўны расход электраэнергіі, паліва, страты цеплаэнергіі ў сетках на агульную суму больш за 10 мільярдаў рублёў. У ААТ «Гроднажылбуд» утоена звышнарматыўнае спажыванне паліўна-энергетычных рэсурсаў у памеры каля 600 мільянаў рублёў. На прадрпрыемстве «Лідабудканструкцыя» цэлы год працавалі без зацверджаных норм расхода паліўна-энергетычных рэсурсаў, якія (на суму больш за 5 мільярдаў рублёў) былі спісаны на сабекошт вырабляемай прадукцыі.

Камітэт дзяржаўнага кантролю звяртае ўвагу на тое, што ў падобнай сітуацыі не заўсёды прыярытэтную пазіцыю займаюць органы мясцовай улады, якія, згодна з патрабаваннямі заканадаўства, зацвярджаюць нормы расхода паліўна-энергетычных рэсурсаў, распрацаваныя падведанымі арганізацыямі. Напрыклад, у ААТ «Гроднажалеабатон» нормы зацвярджаліся без наяўнасці адпаведных разлікаў. Ва УЖРЭП Ленінскага раёна г. Гродна, у ААТ «Гроднажылбуд» — па разліках, у якія не ўключаны ўсе неабходныя звесткі.

Такім чынам, вялізныя сродкі, дзясяткі мільярдаў рублёў, фактычна «вылятаюць у трубу» і, разам з тым, не заўсёды забяспечваюцца своечасова аплата за энерганосьбіты, за якія краіна плаціць валютай. Запанычанасць арганізацый вобласці за іх складае ўжо больш за 215 мільярдаў рублёў. «Лідарамі» тут з'яўляюцца ААТ «Белкард», два шклозаводы, Гродзенская агароднінная фабрыка, ААТ «Смаргоньлён». Камітэт дзяржаўнага кантролю даручыў мясцовым органам выканаўчай улады прыняць меры па забеспячэнні аплаты ў поўным аб'ёме за спажытыя ў рэгіёнах энергарэсурсы да 1 жніўня. Кантроль па гэтым пытанні будзе прадоўжаны.

Барыс ПРАКОПЧЫК